

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Zuzany Ďurišovej a členov JUDr. Aleny Priellovej a JUDr. Štefana Šatku, v právnej veci žalobcu: **V.**, **a.**, **s.**, **Č.**, X. Bratislava, IČO: X., zastúpeného JUDr. M. M., advokátom, Advokátska kancelária M. a spol., Z., 811 01 Bratislava, proti žalovanému: **H., C., a. s.**, N., 811 06 Bratislava, zastúpenému JUDr. J. J., advokátom, K., Bratislava, **o zaplatenie 1 288 143,80 Sk s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 32 Cb 217/2005, na dovolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. marca 2008 č. k. 3 Cob 189/07-472, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalovaného **z a m i e t a**.

Žalobcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia pohľadávky vo výške 1 288 143,80 Sk s príslušenstvom, ktorú získal Zmluvou o odplatnom postúpení pohľadávok č. VURHP/SA/1 z 2. februára 2004 od postupcu S., a. s. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že predmetnou zmluvou

boli na žalobcu postúpené pohľadávky voči žalovanému z titulu nezaplatenej odplaty za vykonané charterové lety v zmysle Zmluvy č. LS 003/2003 o vykonaní leteckej dopravy z 5. novembra 2002., pričom predmetom žaloby bola len časť postúpenej pohľadávky, ktorú žalovaný do začatia konania nespochybňoval. Vzhľadom na obranu žalovaného, že spoločnosť S., a. s. od zmluvy o vykonaní leteckej dopravy č. LS 003/2003 odstúpila listom z 10. septembra 2003, v dôsledku čoho došlo v zmysle § 351 Obchodného zákonníka (ďalej len „ObchZ“) k zániku všetkých práv a povinností zo zmluvy, a preto pohľadávka, ktorá mala byť predmetom postúpenia, zanikla ešte pred jej údajným postúpením, súd skúmal, či a akým spôsobom došlo k ukončeniu zmluvy o vykonaní leteckej dopravy.

Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že táto zmluva bola ukončená dňa 24. septembra 2003 odstúpením v zmysle § 350 ods. 2 ObchZ. Neakceptoval tvrdenie žalobcu o ukončení zmluvy výpoveďou s okamžitou účinnosťou s podmienkou nezaplatenia dlžnej sumy v určenej lehote, pretože pri zmluve na dobu určitú právny poriadok takýto inštitút nepozná, neumožňovala ho ani zmluva a navyše nenastali podmienky, ktoré by neumožňovali plnenie zmluvy. Pri posudzovaní vplyvu odstúpenia na Zmluvu o odplatnom postúpení pohľadávok súd dospel k záveru o jej absolútnej neplatnosti v zmysle § 37 a nasl. Občianskeho zákonníka z dôvodu, že v čase uzavretia zmluvy postupovaná pohľadávka, ako bola v zmluve definovaná, neexistovala. Na absolútnu neplatnosť právneho úkonu súd prihliada z úradnej povinnosti a vyplýva z neho, že žalobca sa nemohol stať veriteľom uplatnenej pohľadávky, a teda, ani osobou aktívne legitimovanou v tomto konaní. Absolútne neplatný právny úkon nemohol byť konvalidovaný prijatím dodatku k nej, keď ten navyše vnášal ďalšie nejasnosti do špecifikácie postupovanej pohľadávky. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. tak, že úspešnému žalovanému priznal ich náhradu v celkovej výške 227 732,50 Sk.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací rozsudkom z 12. marca 2008 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovel a uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 1 288 143,80 Sk s 0,05 % denným úrokom z omeškania zo sumy 59 069,21 Sk od 12. 10. 2003 do zaplatenia, zo sumy 126 489,51 Sk od 13. 10. 2003 do zaplatenia, zo sumy 133 284,56 Sk od 17. 10. 2003 do zaplatenia, zo sumy 24 563,57 Sk od 17. 10. 2003 do zaplatenia, zo sumy 172 742,55 Sk od 18. 10. 2003 do zaplatenia, zo sumy 100 417,70 Sk od 19. 10. 2003

do zaplataenia, zo sumy 69 498,92 Sk od 26. 10. 2003 do zaplataenia, zo sumy 104 942,50 Sk od 11. 11. 2003 do zaplataenia, zo sumy 1 445,91 Sk od 02. 11. 2003 do zaplataenia, zo sumy 132 629,92 Sk od 11. 11. 2003 do zaplataenia, zo sumy 114 317,44 Sk od 11. 11. 2003 do zaplataenia, zo sumy 69 901,64 Sk od 16. 11. 2003 do zaplataenia, zo sumy 60 337,44 Sk od 07. 12. 2003 do zaplataenia, zo sumy 56 572,12 Sk od 13. 12. 2003 do zaplataenia, zo sumy 46 679,87 Sk od 13. 12. 2003 do zaplataenia a zo sumy 15 241,94 Sk od 03. 02. 2004 do zaplataenia a nahradit' mu trovy konania vo výške 348 616 Sk k rukám právneho zástupcu.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že sa nestotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, že právny predchodca žalobcu odstúpil od zmluvy v zmysle § 345 ObchZ, a preto jeho právo na zaplataenie ceny za vykonané lety zaniklo. Podľa názoru odvolacieho súdu došlo k riadnej výpovedi zmluvy z dôvodu nesplnenia povinnosti zaplatiť za lety žalovaným v súlade s dohodou v čl. 10 bod 10.7 zmluvy z 05. 11. 2002. Pretože ustanovenia § 345 až § 351 ObchZ patria medzi dispozitívne, zmluvné strany si mohli pre prípad ukončenia zmluvy dohodnúť výpoveď namiesto odstúpenia. Na platnosť výpovede nemá vplyv ukončenie zmluvy s podmienkou nezaplataenia dlžnej sumy do 23. 09. 2003, ktorú odvolací súd posúdil ako pokus o vysporiadanie vykonaných letov. Ďalej odvolací súd uviedol, že ak by aj zmluva bola zanikla odstúpením, povinnosť žalovaného zaplatiť za vykonané lety by nezanikla, pretože zmluva zaniká ex nunc a záväzok zo zmluvy sa nestáva bezdôvodným obohatením. Uzavretie zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 02. 02. 2004 oznámil žalovanému postupca a takéto oznámenie bez ďalšieho zakladá aktívnu vecnú legitimáciu postupníka (žalobcu). Z hľadiska platnosti zmluvy je právne bezvýznamné, či v nej účastníci uvedú aj právnu kvalifikáciu, a ak ju uvedú, či je správna, pretože tá je vecou súdu. V zmluve je uvedené, že postupca postupuje postupníkovi pohľadávku vo výške 12 350 121 Sk s príslušenstvom, ktorú vyúčtoval dlžníkovi faktúrami, ktorých rozpis tvorí prílohu zmluvy. Súd prvého stupňa preto pochybil, keď túto zmluvu vyhodnotil ako absolútne neplatnú z dôvodu, že predmetom postúpenia bola zaniknutá pohľadávka a pre neurčitosť vyvolanú vnútornou rozpornosťou zmluvy. K námietke započítania odvolací súd uviedol, že touto sa nebolo potrebné zaoberať, pretože predmetom sporu je len časť pohľadávky, ktorú žalovaný uznal listom zo 14. 09. 2004 a čiastočným splnením v zmysle § 407 ObchZ. Pretože žalobca si uplatnil aj úrok z omeškania za oneskorenú úhradu jednotlivých faktúr odo dňa ich splatnosti až do zaplataenia vo výške 0,05 % denne, čo je v súlade s § 369 ods. 1 a § 502 ObchZ, súd mu priznal túto sankciu, ako uviedol vo výroku. O trovách konania súd rozhodol

podľa § 142 ods. 1 O. s. p. tak, že priznal úspešnému žalobcovi ich náhradu v celkovej výške 348 616 Sk.

Rozhodnutie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť dňa 02. 05. 2008.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný dovolanie s návrhom, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Má za to, že napadnuté rozhodnutie nezodpovedá skutkovému stavu, vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a postup súdu, ani prijatý rozsudok nebol v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku. Nesúhlasí s právnym názorom odvolacieho súdu, že charterová zmluva bola ukončená výpoveďou s okamžitou účinnosťou. Táto možnosť ukončenia zmluvy bola dohodnutá popri zákonnej možnosti odstúpenia a predpokladala splnenie presne špecifikovaných podmienok, ktoré nenastali. Navyše, po výpovedi s okamžitou účinnosťou by zmluva nemohla trvať ešte ďalších päť dní. Žalovaný v konaní listinnými dôkazmi a výpoveďami svedkov preukázal, že S., a. s. od zmluvy odstúpili, pričom z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nemožno zistiť, prečo tieto dôkazy vyhodnotil ako výpoveď s okamžitou účinnosťou. Tiež záver odvolacieho súdu, že aj po odstúpení od zmluvy existuje povinnosť poskytnúť odplatu za lety uskutočnené v minulosti, považuje dovolateľ za nesprávny, odporujúci ustanoveniu § 351 ObZ. Podľa tejto právnej úpravy po odstúpení zanikajú všetky práva a povinnosti a za v minulosti poskytnuté plnenie sa neposkytuje dojednaná úhrada, ale prijaté plnenie treba vrátiť, čo potvrdzuje aj súdna teória a prax. Namietal tiež záver súdu, že aktívnu legitimáciu žalobcu ako postupníka zakladá oznámenie postupcu bez ohľadu na platnosť alebo neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávok, pretože absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva zo zákona, pôsobí voči všetkým a súdy sú povinné na ňu prihliadnúť z úradnej povinnosti. Odvolací súd preto nepostupoval správne, keď sa nevenoval otázke platnosti zmluvy o postúpení pohľadávok. Nesúhlasí ani so záverom odvolacieho súdu, že je právne bezvýznamné, či účastníci uvedú v zmluve o postúpení pohľadávky jej právnu kvalifikáciu, resp., ak ju uvedú, či je správna, keď ju môže nahradiť súd. Pre platnosť tejto zmluvy je rozhodujúce, že pohľadávka tak, ako bola definovaná v zmluve o postúpení pohľadávky z 02. 02. 2004, v čase postúpenia neexistovala, pretože zanikla odstúpením od zmluvy dňom 24. 09. 2003. Uvedomil si to aj žalobca, keď pristúpil k prijatiu Dodatku č. 1 z 12. 03. 2007 k tejto zmluve s cieľom postúpiť aj pohľadávky, ktoré neboli pôvodne postúpené, ale absolútne neplatný právny úkon nemôže byť zhojený neskôr uzavretým dodatkom. Ak by

však aj bolo došlo k platnému postúpeniu pohľadávok, žalovaný sa svojho záväzku zbavil vykonaním jednostranného zápočtu doručenému spoločnosti S., a. s., dňa 13. 03. 2007. Zmluva o postúpení pohľadávky je však neplatná aj z dôvodu jej neurčitosti a nezrozumiteľnosti, keďže predmetom konania, ako to uviedol sám žalobca, nie je len nárok zo zmluvy č. LS 003/2003, ale aj zo zmlúv č. ZS 01/2003 a ZS 02/2003, ktoré nie sú uvedené v predmete zmluvy a postúpenie pohľadávok z týchto zmlúv nebolo žalovanému ani nikdy oznámené, a nie sú ani predmetom Dodatku č. 1. Pohľadávky z týchto zmlúv sú však uvedené v prílohe zmluvy o postúpení pohľadávok, takže medzi pohľadávkami špecifikovanými v textovej časti zmluvy a v jej prílohe je rozpor, ktorý nemožno odstrániť výkladovými pravidlami. Nezodpovedá teda skutočnosti ani tvrdenie žalobcu, že pri špecifikácii postupovanej pohľadávky je nepresná len jej právna kvalifikácia. Žalovaný nesúhlasí ani so záverom súdu, že priznaný úrok z omeškania vo výške 0,05 % denne zodpovedá ustanoveniam § 369 ods. 1 a § 502 ObZ, ktorý ničím neodôvodnil. Pokiaľ ide o namietané procesné vady, žalovaný má za to, že odôvodnenie rozsudku nie je v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p., keď súd nezadefinoval dôkazy (ani nevysvetlil, akými úvahami sa pri ich hodnotení riadil), z ktorých vyvodil záver, že išlo o výpoveď s okamžitou účinnosťou, keď navyše takéto tvrdenie nezaznelo v priebehu celého konania a osoba, ktorá tento úkon urobila, sa odvoláva na odstúpenie, ani sa nevysporiadala s dôkazmi, podľa ktorých išlo jednoznačne o odstúpenie. Neozrejmlil tiež myšlienkový proces, na základe ktorého dospel k záveru, že vecnú aktívnu legitimáciu žalobcu bez ďalšieho zakladá oznámenie pôvodného veriteľa dlžníkovi, že možno priznať právo aj z absolútne neplatnej zmluvy, že právna kvalifikácia postupovanej pohľadávky je právne bezvýznamná, rovnako ako námietka započítania. Takýto postup súdu porušujúci práva účastníka konania vyplývajúce z Občianskeho súdneho poriadku, ale aj Ústavy SR, odôvodňuje podanie dovolania v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/, b/ a c/ O. s. p.

Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol a žalovaného zaviazal na náhradu trov dovolacieho konania. K námietke dovolateľa, že zmluva o vykonaní charterovej leteckej dopravy nebola ukončená výpoveďou, ale odstúpením od zmluvy uviedol, že išlo o riadny spôsob ukončenia zmluvy bez toho, aby boli dotknuté práva a povinnosti z už vykonaných letov. Navyše, predmetom konania sú nároky z troch zmlúv, ale k ukončeniu zo strany pôvodného veriteľa došlo iba u jednej z nich. Nesúhlasí ani s ďalšou námietkou dovolateľa týkajúcou sa právneho dôsledku odstúpenia a má za to,

že odstúpenie by sa nevzťahovalo na už vykonané lety. Za nesprávny považuje aj názor dovolateľa, že žalobca z dôvodu neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky nemá v tomto konaní vecnú aktívnu legitimáciu, lebo žalovaný ako dlžník sa zbaví svojej povinnosti plnením novému veriteľovi na základe oznámenia pôvodného veriteľa o postúpení pohľadávky. Žalobca má za to, že pohľadávka bola v zmluva vymedzená dostatočne určitým spôsobom a neuvedenie jej právnej kvalifikácie, ktorá nie je obligatórnou náležitosťou zmluvy o postúpení pohľadávky, nespôsobuje neplatnosť tejto zmluvy. Nestotožňuje sa ani s ostatnými názormi dovolateľa a poukazuje na svoje predchádzajúce písomné vyjadrenia, ako aj závery odvolacieho súdu. Pokiaľ dovolateľ tvrdí, že pôvodný veriteľ odstúpil od zmluvy, tak tým zároveň potvrdzuje, že porušil svoju povinnosť platiť za vykonané lety, pričom dôvody jeho neplnenia nikdy neobjasnil. Navyše, ak mal pochybnosti v otázke vecnej legitimácie žalobcu, mohol svoj dlh splniť uložením do súdnej úschovy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý vo veci konal ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania a dovolanie je prípustné (§ 238 ods. 1 O. s. p.), prejednal vec v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), a dospel k záveru, že dovolanie nie je opodstatnené.

Obrana žalovaného proti žalobou uplatnenej pohľadávkou spočíva predovšetkým v námietke nedostatku vecnej aktívnej legitimácie žalobcu v tomto konaní z dôvodu absolútnej neplatnosti Zmluvy o odplatnom postúpení pohľadávky z 2. februára 2004, ktorú so žalobcom ako postupníkom uzavreli S., a. s., ako postupca a pôvodný veriteľ žalovaného.

Dovolací súd v tejto súvislosti predovšetkým poukazuje na judikát prijatý obchodným kolégiom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý bol uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 119/2003, a ktorý znie: „Relevantné oznámenie postupcu dlžníkovi o postúpení pohľadávky bez ďalšieho zakladá aktívnu legitimáciu postupníka na vymáhanie postúpenej pohľadávky. Súd z takéhoto oznámenia vychádza bez toho, aby ako prejudiciálnu otázku skúmal existenciu a platnosť zmluvy o postúpení. Dlžník sa v takomto prípade nemôže úspešne dovolať neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky alebo jej neexistencie. To by mohol len vtedy, ak by postúpenie pohľadávky preukazoval zmluvou o postúpení postupník.“ Tento judikát vychádza z ustanovenia § 526 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého, ak postúpenie pohľadávky

oznami dlžníkovi postupca, nie je dlžník oprávnený sa dožadovať preukázania zmluvy o postúpení. V prejednávanej veci nebolo sporné, že postúpenie pohľadávky oznámil dlžníkovi (žalovanému) postupca listom z 02. 02. 2004 s jednoznačnou identifikáciou postupovanej pohľadávky čo do dôvodu i výšky (prílohu tvoril rozpis postupovaných pohľadávok), takže dôsledkom tohto oznámenia je povinnosť žalovaného dlžníka plniť tomu, koho pôvodný veriteľ ako postupca označil za nového veriteľa s tým, že žalovaný sa ako dlžník zbaví svojho záväzku plnením žalobcovi ako postupníkovi. Dovolací súd nezistil dôvod, pre ktorý by sa mal od tohto právneho názoru odchýliť.

Nakoľko však oba sudy riešili aj otázku platnosti Zmluvy o odplatnom postúpení pohľadávky, dovolací súd považuje za potrebné vyjadriť k nej svoj právny názor. Pokiaľ ide o odpoveď na prejudiciálnu otázku, ktorou je ukončenie zmluvy o zabezpečení leteckej dopravy č. LS 003/2003 z 05. 11. 2002, dovolací súd sa stotožnil s právnym názorom, ku ktorému dospel súd prvého stupňa na základe vykonaného dokazovania, že prejav vôle pôvodného veriteľa S., a. s., vyjadrený v liste z 10. 09. 2003, ktorý bol žalovanému doručený 19. 09. 2003, treba vykladať ako odstúpenie od zmluvy s odkladacou podmienkou v zmysle § 36 Občianskeho zákonníka. Je nesporné, že obsah tohto listu pripúšťa obe možnosti – ukončenie zmluvného vzťahu výpoveďou aj odstúpením, ale zo svedeckých výpovedí je zrejmé, že malo ísť o odstúpenie, pričom v podrobnostiach dovolací súd odkazuje na odôvodnenie súdu prvého stupňa. Vzhľadom na odkladaciu podmienku – možnosť zaplataenia dlhu v stanovenej lehote, zmluva zanikla až jej nesplnením dňom 24. 09. 2003. Z tejto skutočnosti však nemožno vyvodit' žalovaným tvrdený záver, že tým zanikla jeho povinnosť zaplatiť za dovtedy vykonané charterové lety s dôsledkom, že predmetom Zmluvy o odplatnom postúpení pohľadávky z 02. 02. 2004 boli neexistujúce pohľadávky. Ako už uviedol aj odvolací súd, odstúpením od zmluvy v prípade obchodného záväzkového vzťahu zmluva nezaniká od počiatku (ex tunc), ale až doručením odstúpenia druhej strane (ex nunc). To znamená, že i keď v dôsledku odstúpenia zanikajú všetky práva a povinnosti strán zo zmluvy (s výnimkou tých, u ktorých to ustanovuje zákon alebo zmluva) a plnenie poskytnuté pred odstúpením si strany majú vrátiť (§ 351 ObchZ), toto plnenie sa nestáva bezdôvodným obohatením, ale ide o vrátenie zmluvného plnenia. V prejednávanej veci nie je sporné, že žalovaný prijal ako zmluvné plnenie charterové lety, ktoré možno vysporiadať len tým, že za ne zaplatí dohodnutú odplatu. Preto tento jeho záväzok odstúpením nezanikol a táto pohľadávka vyjadrená súpisom dlžných faktúr bola riadne postúpená zmluvou

z 02. 02. 2003 na žalobcu. Súpisom faktúr bol predmet zmluvy dostatočne jasne špecifikovaný, preto dovolací súd nezistil dôvod, pre ktorý by táto zmluva mala byť absolútne neplatná v zmysle ustanovení § 37 a nasl. Občianskeho zákonníka. Pretože novým veriteľom žalovaného sa tým stal žalobca, z hľadiska prípadného započítania pohľadávok v zmysle § 580 OZ nemožno považovať za právne relevantný prejav žalovaného smerujúci k započítaniu, ktorý bol doručený pôvodnému veriteľovi.

Vzhľadom na uvedené, dospel dovolací súd k záveru, že dôvody dovolania nie sú dané, a keďže nezistil ani vady konania, pre ktoré by bolo potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť, dovolanie podľa § 243b ods. 1 O. s. p. zamietol.

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi dovolací súd náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, pretože si ich neuplatnil.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 31. marca 2009

**JUDr. Zuzana Ďurišová, v. r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: M.